

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	
Dyddiad	20 Gorffennaf 2026	
Swyddog Arweiniol	Dawn Docx – Prif Swyddog Tân	
Swyddog Cyswllt	Natalie Jones – Swyddog Iaith Gymraeg	
Pwnc	Adroddiad Monitro'r Gymraeg 2025-26	

Pwrpas yr Adroddiad

1. Cyflwyno Adroddiad Monitro Blynnyddol Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2025/26 i'w gymeradwyo gan yr Aelodau, mewn perthynas â:
 - Chydymffurfio â Safonau'r Gymraeg 155,161,167, sy'n manylu bod yn rhaid i'r Awdurdod lunio adroddiad monitro bob blwyddyn ariannol.

Crynodeb Gweithredol

2. Mae'r Adroddiad sydd ynghlwm yn amlinellu sut mae'r Gwasanaeth yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.
3. Mae'r Adroddiad Monitro yn tynnu sylw at sut rydym wedi monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y Gwasanaeth drwy gydol y flwyddyn. Mae'r Adroddiad hefyd yn rhannu gwybodaeth am Ddatblygiad y Gymraeg o fewn y Gwasanaeth yn ogystal â'r cyfleoedd sydd wedi'u nodi i wella yn y dyfodol.

Argymhelliad

4. Argymhellir bod yr Aelodau yn:
 - i. **Cymeradwyo Adroddiad Monitro Blynnyddol Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2025/26 i'w gyhoeddi ar wefan yr Awdurdod; ac yn**
 - ii. **nodi bwriad y Gwasanaeth i roi cyhoeddusrwydd i'r ddogfen fel y nodir yn Safonau 155,161,167. Bydd y cyhoeddiad ar wefan y Gwasanaeth a chyfrifon cyfryngau cymdeithasol corfforaethol (sef Facebook ac Instagram)**

Cefndir

5. Ers 30 Mawrth 2017, mae'n rhaid i Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Caiff y rhain eu rheoleiddio gan Gomisiynydd y Gymraeg ac maen nhw'n disodli'r system cynlluniau iaith Gymraeg flaenorol. Rhaid i'r Gwasanaeth lunio adroddiad blynyddol i ddweud sut mae wedi cydymffurfio â'r safonau.

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC) yn ddarostyngedig i Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5), sy'n cynnwys:

- **Safonau cyflenwi gwasanaethau** – sut rydym yn cyflenwi Gwasanaethau mewn ffordd sy'n hyrwyddo neu hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg, neu i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- **Safonau llunio polisi** – sy'n gofyn inni ystyried pa effaith y bydd ein penderfyniadau polisi yn ei chael ar y defnydd o'r Gymraeg ac ar yr egwyddor o beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg;
- **Safonau gweithredu** – sy'n ymdrin â'n defnydd o'r Gymraeg yn fewnol;
- **Safonau cadw cofnodion** – sy'n ei gwneud hi'n angenrheidiol cadw cofnodion am rai o'r safonau eraill, ac am unrhyw gwynion a gawn sy'n ymwneud â'r Gymraeg. Mae'r cofnodion hyn yn cefnogi gwaith rheoleiddiol y Comisiynydd. Mae safonau ychwanegol i ymdrin â materion Atodol yn gyffredinol, sut rydym yn cyhoeddi ac yn adrodd ar ein cydymffurfiaeth, gweithdrefnau cwyno, trefniadau goruchwyllo, dyrchafiadau, a sut rydym yn adrodd i'r Comisiynydd.

Mae'r Safonau'n egluro sut y dylai cyrff drin/defnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol sefyllfaoedd, e.e. anfon gohebiaeth, delio â galwadau ffôn, darparu Gwasanaethau wyneb yn wyneb, llunio polisiau, a darparu Gwasanaethau'n fewnol i staff. Maen nhw hefyd yn nodi'r hyn y mae'n rhaid ei wneud, a'r hyn y gallwn ei wneud, mewn perthynas â sicrhau a monitro sgiliau Cymraeg y gweithlu.

Gwybodaeth

6. Mae'r Adroddiad Monitro sydd ynghlwm yn amlinellu sut mae'r Gwasanaeth wedi cydymffurfio â'r safonau a grybwyllir uchod, yn bennaf y Safonau Cyflenwi Gwasanaethau a'r Safonau Gweithredu.

7. Mae hefyd yn tynnu sylw at sut rydym wedi monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y gwasanaeth drwy gydol y flwyddyn. Mae'r Adroddiad hefyd yn rhannu gwybodaeth am Ddatblygiad y Gymraeg o fewn y Gwasanaeth yn ogystal â'r cyfleoedd sydd wedi'u nodi i wella yn y dyfodol.

8. **Crynodeb Adroddiad Monitro'r Gymraeg 2025–2026**

- Mae'r galw am wasanaethau Cymraeg wedi cynyddu, ac mae hynny'n amlwg pan edrychwn ar nifer y galwadau a gafodd eu trin trwy gyfrwng y Gymraeg yn ystod 2025/26. Fe wnaeth y Gwasanaeth ymdrin â 1,364 o alwadau yn Gymraeg, gan gynnwys galwadau brys ac adroddiadau llosgi dan reolaeth. Mae'r adroddiad yn dangos bod hyn wedi cynyddu 150% dros y pum mlynedd diwethaf, gan adlewyrchu llwyddiant y gwaith o hyrwyddo gwasanaethau Cymraeg yn weithredol ac annog aelodau o'r cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg wrth gysylltu â'r Gwasanaeth.
- Mae'r defnydd o'r Gymraeg o fewn gwaith Atal yn parhau i fod yn gryf ac ar gynnydd. Cyflawnwyd cyfanswm o 1,927 o Archwiliadau Diogel ac lach mewn aelwydydd lle cofnodwyd mai Cymraeg oedd yr iaith a ffefrir. Mae hyn yn gynnydd o'r 1,817 a wnaed yn y flwyddyn flaenorol. Gwnaed gwelliannau i systemau cofnodi hefyd, gyda'r nod o gryfhau ansawdd data a gwella ein dealltwriaeth o ba iaith a ddefnyddir yn ystod ymweliadau. Ychwanegwyd cwestiwn i nodi ai'r Gymraeg yw'r iaith a ffefrir, a hefyd i nodi a gynhaliwyd yr archwiliad yn y Gymraeg neu ddim.
- Ar 31 Mawrth 2026, nododd 810 o staff (90.9%) fod ganddyn nhw sgiliau Cymraeg ar Lefel 1 neu uwch, gyda 362 o staff (40.4%) yn cael eu dosbarthu fel siaradwyr Cymraeg rhugl. Mae hyn yn uwch na'r flwyddyn flaenorol.
- Ni chafwyd unrhyw gwynion ffurfiol ynglŷn â'r ddarpariaeth Gymraeg yn ystod y flwyddyn.

- Cynhaliwyd amrywiaeth o fentrau, gan gynnwys hyfforddiant gloywi Cymraeg i siaradwyr rhugl, sesiynau Paned a Sgwrs misol, a Tanio Sgwrs. Daeth cyfanswm o 40 aelod staff i'r ddwy sesiwn, a chafwyd adborth cadarnhaol.

9. Cyfleoedd yn y Dyfodol

- Cyfleoedd dysgu Cymraeg ar gyfer staff Amser Cyflawn a Staff Ar Alwad, gan sicrhau mynediad teg at gyfleoedd hyfforddi a datblygu ar draws y gweithlu.
- Parhau i ehangu mentrau mewnol sy'n meithrin hyder ac yn annog y defnydd o'r Gymraeg o ddydd i ddydd yn y gweithle.
- Datblygu rhagor o weithgareddau hyrwyddo'r Gymraeg allanol, gan gynnwys digwyddiadau ymgysylltu mewn gorsafoedd tân, er mwyn annog y cyhoedd i ddefnyddio mwy o'r Gymraeg wrth gysylltu â'r Gwasanaeth.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	
Cyllideb	Dim wedi'u nodi
Cyfreithiol	Mae'r ddogfen yn cyflawni dyletswyddau'r Awdurdod o dan Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.
Staffio	Nid oes rhai wedi'u nodi
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Mae'r goblygiadau i'r Gymraeg wedi'u cynnwys yn y ddogfen hon.
Risgiau	Nid oes rhai wedi'u nodi